
Slutrapport -
”Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud”

Stockholm 2012-02-25

Gunilla Backman

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska socialfonden

europaean mi:nds

Sammanfattning

Projektet Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud hade som syfte att öka arbetskraftsutbudet samt avsåg också att stärka entreprenörskapet. Projektet visar hög måluppfyllelse när det gäller det övergripande målet, som var att få tillgång till ett ökat arbetskraftsutbud genom att utveckla samarbetsformer och stödstrukturer som leder till att deltagarna når arbete och egen försörjning. När det gäller delmål 1 – 7 visar alla mål god måluppfyllelse, även om OCN arbetet avstannade i och med att lokal projektledare slutat och ny tillträdde. Resultatet visar att målen har nåtts och att verksamheten fått lite ny inriktning i och med ny lokal projektledare anställdes. Ett större antal deltagare än beräknat har funnits i projektet och flera har också närmat sig arbetsmarknaden på olika sätt. Projektet har fått arbetat med att bygga upp samverkan och har ägnat mycket tid till diskussioner kring t.ex. medfinansieringsfrågan. En samarbetsmodell *En väg in – tusen vägar ut* är en bra plattform för fortsatt samverkansarbete. Projektet har nått de mål som var uppsatta från början.

Bakgrund	4
Syfte	6
Metod	6
Medverkande	6
Genomförande	7
Resultat.....	7
Lärande miljöer	7
Samverkan och samarbetsmodell	8
Innovativ verksamhet	10
Strategiskt påverkansarbete.....	10
Tillgänglighet	12
Jämställdhet.....	12
Deltagare, genomförda aktiviteter och kompetensutveckling.....	13
Delmål 1 – 7	16
Delmål 1	16
Delmål 2	16
Delmål 3	16
Delmål 4.....	17
Delmål 5	18
Delmål 6	18
Delmål 7	19
Analys.....	20
Sammanfattningsvis	22

Bakgrund

Projektet *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud* har genomförts i Hällefors. Orten har under lång tid levt med strukturomvandling från brukssamhälle till en kommun som bl.a. fokuserar på tre områden i sitt strategidokument; måltid, teknik och design. I Hällefors kommun är det idag hög arbetslöshet, särskilt bland ungdomar. Det har före projektet och under projekttiden skett ett förhållandevis stort flyktingmottagande. I kommunen finns det ett stort antal långtidssjukskrivna. Kommunen har förhållandevis många män och kvinnor, som står utanför arbetsmarknaden. Samverkansformer, där tillgängliga resurser samlas och drar åt samma håll behöver tas fram och utvecklas.

Projektet *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud* har pågått fr.o.m. början av februari 2009 och avslutats 31 januari 2012. Projektet har haft som syfte att öka arbetskraftsutbudet i Hällefors. Projektet avsåg även att stärka entreprenörskap. Kriterierna lärande miljöer, samverkan, innovativ verksamhet och strategiskt påverkansarbete ingår i projektet *Stjärnan– ökat arbetskraftsutbud*. Projektets ambitioner är att skapa möjligheter till breda samarbeten mellan offentlig sektor, samhället med den sociala ekonomin och privat företagsamhet.

Projektägare i *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud* är Stiftelsen Activa. Activa har mångårig erfarenhet av projekt inom t ex Horizon, Equal, Leonardo da Vinci, Växtkraft mål 3, Allmänna arvsfonden och ett forskningsprojekt finansierat av Sparbanksstiftelsen Nya. *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud* leds av styrgrupp, som är partnerskapets beslutande och verkställande organ. I styrgruppen har ingått chefer från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Omsorgsförvaltningen, Polstjärnan, ABF, Companiet. Den totala offentliga medfinansieringen är angett till 60,2% för hela projektet.

Genom att Stiftelsen Activa har kompetens och erfarenhet av många projekt riktade till målgrupperna kan, enligt ansökan, ny kraft skapas för att utveckla verksamheter och finna vägar att utveckla samarbetsformer i projektet. Genom SWOT-analysen i förprojekteringen framkom att det finns stor medvetenhet om de problem som målgrupperna har i ett litet samhälle som Hällefors. En stark vilja finns att utveckla samarbete för att utnyttja tillgängliga resurser på bästa sätt samt för att utveckla individerna i samhället.

I kommunen finns det en stor del av ”ogjorda jobb enligt SWOT-analysen. Det som visar sig är t.ex. ett ojämnt inflöde av deltagare. En viktig faktor som möjligen kan försvåra det tänkta samarbetet är att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inte längre finns på orten.

Övergripande målsättning i projektet *Stjärnan* har varit att genom utvecklandet av nya samarbetsformer och stödstrukturer ska deltagarnas möjligheter att få arbete och skapa förutsättningar för egen försörjning ökat och förstärkts.

Sju olika mål är angivna i projektansökan. Dessa är:

1. Skapa en samarbetsmodell och stödstruktur för att män och kvinnor i utanförskap blir en del av arbetskraften och får höjd livskvalitet. Samhällets kostnader och försörjningsstöd samt sjukersättning minskar.

2. Genom kompetenshöjning och individuellt riktade insatser öka deltagarnas självförtroende och göra deltagarna mer beredda att komma in på arbetsmarknaden (empowerment).
3. OCN-metoden används i de kompetenshöjande inslagen för att deltagarna ska få erkännande för det lärande som tillägnats och ökar anställningsbarheten.
4. Antalet deltagarplatser beräknas till 16. Under treåriga projektiden är målet att 75 % ingår i arbetskraften med ett arbetsmarknadsdeltagande som är relevant till individens förmåga.
5. För deltagare som inte når en anställning är ett alternativ till den reguljära arbetsmarknaden verksamheter som erbjuds inom den sociala ekonomins företagande.
6. Genom kompetensutveckling skapa möjligheter att pröva affärsidéer och produkter ge Companiet möjlighet att bli en långsiktig och hållbar arbetsplats för män och kvinnor som inte når den reguljära arbetsmarknaden.
7. Genom att deltagare når arbetsmarknaden i o m projektet och erhåller lön minskar Socialförvaltningens kostnader för försörjningsstöd.

Målgrupper i *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud* har varit långtidsarbetslösa, arbetslösa ungdomar, arbetslösa, personer som uppbär försörjningsstöd, utrikes födda och funktionshindrade.

Projektdeltagarna är i behov av kompetenshöjning, språkträning, fördjupad kartläggning och individuellt utformat stöd. Deltagarna kan ha psykiatrisk problematik, som gör att de står långt ifrån arbetsmarknaden. De kan även ha neuropsykiatriska funktionshinder och/eller bristande grund- och yrkesutbildning.

Samverkansaktörer är:

- Socialförvaltningen i Hällefors kommun
- Polstjärnan kompetenscentrum (Hällefors kommuns lärcenter)
- ABF - Örebro
- Arbetsmarknadsenheten
- Arbetsförmedlingen
- Försäkringskassan
- Companiet (Hällefors och Grythyttan – Ek. förening)
- Stiftelsen Activa – projektägare (Örebro län)
- Integrationsenheten i Hällefors kommun
- Praktiksamordnaren i Hällefors kommun

Förprojekteringen visade att samarbetet mellan den offentliga, den privata och den civila sektorns resurser kunde förstärkas och att samarbetet kunde skapa möjligheter att öka arbetskraftsutbudet. Projektet ska utveckla en samarbetsmodell som passar en kommun i strukturomvandling.

Kursutbudet som ingått i projektet har styrts av deltagarnas individuella behov. Det har funnits kursmoduler att utgå ifrån när kurser genomförts. Kurser har påbörjats och avslutats

fortlöpande under projektiden. Några exempel på kursmoduler som ingått i projektet har varit:

- IT- och datoranvändning
- Att bo i Sverige
- Arbetsmarknadskunskap
- Sömnad
- Samhälle och demokrati
- Svenska
- Arbeta i butik

Syfte

Syftet med slututvärderingen av projektet *Stjärnan - ökat arbetskraftsutbud* är att i förhållande till ansökans mål och syfte beskriva den totala måluppfyllelsen för hela projektet.

Metod

I ansökan står det att projektet ska bidra till att män och kvinnor som står långt från arbetsmarknaden utvecklas och kommer i arbete eller närmare arbetsmarknaden. Män och kvinnors möjligheter att arbeta utifrån sina egna förutsättningar ska vidgas. För att ge en bild av hela projektets måluppfyllelse har olika aktiviteter och dokumentation ingått. Dessa har bl.a. varit:

- Studier av befintlig dokumentation från möten och lägesrapporter till Europeiska Socialfonden (ESF).
- Minnesanteckningar från styrgruppsmöten
- Dialogkonferens maj 2010 (styrgrupp och deltagare)
- Spridningskonferens (jan 2012)
- Modellbygge – samarbetsmodell (styrgruppen) 15 december 2011
- Regelbundna samtal med projektägare under hela projektiden.
- Studiebesök i Hällefors (Second-hand butiken) vid fyra tillfällen.
- Intervju med projektledare i Hällefors

Medverkande

Medverkande i delutvärderingen har varit:

- Projektägare
- Lokal projektledare i Hällefors
- Handledare i Hällefors
- Styrgrupp
- Handläggare
- Deltagare i projektet

Genomförande

Underlag för resultatbearbetning kopplat till uppställda mål har varit:

- Studier av befintlig dokumentation
- Regelbundna träffar med Utvecklingschef för Stiftelsen Activa i Örebro - minnesanteckningar
- Underlag från dokumentation - styrgrupp
- Dialogkonferens och Spridningskonferens- dokumentation
- Delrapport 1- för att komma åt styrkor och utvecklingsområden
- Delrapport 2 - för att komma åt styrkor och utvecklingsområden
- Intervjuer med lokal projektledare i Hällefors
- Lägesrapporter till ESF (varje månad)

Extern utvärderare kom in i projektet i december 2009 och har följt projektet fram till projektet avslutades 31 januari 2012.

Resultat

Resultatet bygger på studier av befintlig dokumentation från möten och lägesrapporter från projektägaren Activa till Europeiska Socialfonden (ESF). Regelbundna samtal med Projektägare och lokal projektledning har genomförts under hela projektiden.

Nedanstående rubriker har valts för redovisning av resultat:

- Lärande miljöer
- Samverkan och samarbetsmodell
- Innovativ verksamhet
- Strategiskt påverkansarbete

- Tillgänglighet och jämställdhet
- Deltagare i projektet, genomförda aktiviteter och kompetensutveckling
- Delmål 1 – 7

Lärande miljöer

Det är främst när det gäller området att skapa lärande miljöer för deltagarna som beskrivs i ansökan som föregick projektet *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud*. Deltagarnas aktiviteter har i projektet varit att delta i praktiskt dagligt arbete där de flesta arbetssituationer har varit nya för deltagarna. Folkbildningens pedagogik och metod för lärande har visat sig framgångsrik. Lärande miljöer har utvecklats i det praktiska arbetet, där deltagarna tillsammans med

handledare arbetat med att lösa olika arbetsmoment, vilket beskrivs i lägesrapporter samt delrapport 1 och 2. Arbetet har genomförts i samarbete med Companiet och den second-handverksamhet som bedrivs i Companiets affär. Alla aktiviteter som genomförts med deltagarna har ett lärande perspektiv. Kompetenshöjning hos deltagarna har skett, vilket anges vara viktigt för att kunna närma sig arbetsmarknaden.

I projektet har även ett lärande skett när det gäller den strategiska nivån. Samarbetsmodellen som tagits fram går att utveckla ytterligare för att tydliggöra *En väg in- tusen vägar ut*. Reflektion och erfarenhetsutbyte har skett kontinuerligt vid styrgruppens möten och andra möten som ingått i projektet. Dessa anses ha bidragit till ett lärande under hela processen. Där har den pågående verksamheten för deltagarna diskuterats och enligt slutrapportering från projektägaren blivit en källa till metoddiskussioner och arbetssätt.

I styrgruppen har samverkansparterna ingått och de har med erfarenhet från hela projektet även fått möjlighet att utveckla den egna verksamheten utifrån de erfarenheter som genererats i projektet. Försäkringskassan har sett detta arbete som framgångsrikt, för att det gett deltagarna möjlighet till utveckling. Ett exempel på spridning är när Försäkringskassans representant tog initiativ till att sprida projektets erfarenheter och arbetssätt till de kommuner som ingår i det finansiella samordningsförbundet Sofint. Där utvecklas arbetssättet ytterligare i ett ESF-projekt *Sams*.

Samverkan och samarbetsmodell

Förprojekteringen visade att samarbete och samverkan mellan den offentliga, den privata och den civila sektorns resurser kunde förstärkas och att samarbetet kunde skapa möjligheter att öka arbetskraftsutbudet. Projektet har som ett av målen utveckla en samarbetsmodell som passar en kommun i strukturuomvandling. Projektaktiviteterna har haft samverkan och samarbete i fokus på olika sätt. Samverkan har skett och olika vägar har provats för att människors möjlighet att närma sig arbetsmarknaden ska öka. Det har i Hällefors funnits svårigheter när det gäller att hitta former för samverkan i projektet. En anledning anges ha varit att personer som funnits med från början har slutat och även gått till andra arbetsuppgifter. Samverkan har enligt projektledning även försvårats p.g.a. att det skett byten av flera chefer på strategiskt viktiga positioner. Även byten av personal inom handläggargruppen gör att projektet tappar i styrfart.

Ny politisk majoritet i och med valet har också gjort att frågor har behövt förankras ytterligare en gång när det gäller förväntad medverkan och ansvar från Hällefors. Detta har enligt projektets ledning, projektägare gjort att samverkansprocesserna tagit längre tid än beräknat.

Ett nära samarbete har pågått mellan projektägare och lokal projektledning under hela projekttiden. Ett byte av lokal projektledare har skett under projekttiden. Projektet har trots detta utvecklats ytterligare och nya vägar och former för projektet har prövats. En annan typ av samverkan är den kontinuerliga diskussion som förts mellan extern utvärderare och projektägare kring projektets svårigheter och utvecklingsområden under hela projekttiden.

Samverkan mellan de olika aktörerna när det gäller roller och ansvar har varit viktiga diskussionsfrågor under hela projektiden. Att diskutera roller och ansvar är viktiga för att skapa samverkan enligt ledning för projektet *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud*. Dessa erfarenhetsutbyten skapar också möjligheter att nå uppsatta mål i projektet.

Lokala projektledaren har träffat handläggarna under våren. Handläggarna är nyckelpersoner för deltagarnas möjligheter att hitta rätta vägar som leder till arbete eller att de närmar sig arbetsmarknaden. I handläggargruppen har det funnits svårigheter att få representation vid handläggarmöten. Det har visat sig vid dessa möten att det vid ett flertal tillfällen har saknats representanter, vilket gjort att svårigheter i projektet som uppkommit ej kunnat lösas på ett enkelt och smidigt sätt. I de lägesrapporter som Activa lämnat in till ESF har denna svårighet belysts vid ett flertal tillfällen.

Kontinuerliga möten har genomförts mellan representant för projektägaren Activa med berörda aktörer för att skapa kontinuitet i deltagandet vid styrgruppsmötena samt för att hitta lösningar på t.ex. medfinansieringsproblematiken.

Enligt ett mål i ansökan ska en samarbetsmodell och stödstruktur skapas, för att män och kvinnor i utanförskap blir en del av arbetskraften och får höjd livskvalitet. Samhällets kostnader och försörjningsstöd samt sjukersättning bör då minska enligt projektansökan. Arbetet med samarbetsmodellen togs återigen upp på agendan i styrgruppen i december 2011. Arbetet och kommunikation i styrgruppen och med medverkande aktörer har varit viktig när modellen skapas.

En faktor som anges belyser vikten av en utarbetad modell är den problematik som funnits kring medfinansieringsfrågan. I slutet av projektet enades styrgruppen om att en samarbetsmodell skulle ha som fokus *En väg in - tusen vägar ut*. Det visade sig under projektet att arbetet med att fördjupa innehållet och arbetsformer kopplade till den föreslagna samarbetsmodellen behöver fortsätta. En positiv utveckling i samverkansfrågan har dock skett, vilket tydligt framkom i arbetet med samarbetsmodellen. Det som upplevs som viktigt är att skapa förutsättningar för *En väg in - tusen vägar ut*, vilket innebär att modellen som skapats ska förenkla för deltagare att hitta rätt när det är många myndigheter och organisationer som är medaktörer när en person ska närma sig arbetsmarknaden eller komma ut till arbete, studier eller liknande. Det har idag visat sig att det kan vara svårt att hitta rätt instans när en person har startat processen med att närma sig arbetsmarknaden.

Projektets arbetssätt i verksamheten för deltagare anses av projektägarna vara enkel att omsätta i annan verksamhet. Det starka i arbetssättet har varit att använda externa aktörer som kunnat arbeta friare än vad som är vanligt i offentlig verksamhet. Beslutsvägarna är korta och verksamheten överblickbar hos de externa aktörerna. Det visar sig i resultat från projektägare och projektledning att det är framgångsrikt att blanda olika målgrupper så som arbetslösa, sjukskrivna, unga och flyktingar. I projektet har man inriktat sig på deltagarnas förmåga och vad man kan bidra med istället för att vara inriktad på deltagarens begränsningar, svårigheter och diagnoser. Detta arbete har visat sig ge deltagarna möjlighet att växa och utvecklas och där deltagarna varit resurser i arbetet då alla haft något att bidra med.

Enligt samverkansparter har det visat sig framgångsrikt att använda folkbildningen t.ex. ABF som utförare av utbildningsinslag då folkbildningens metod skiljer sig från den traditionella undervisningen i ordinarie skolverksamhet. Ett antal deltagare har dåliga erfarenheter från det reguljära utbildningssystemet. Genom projektet har de enligt projektledning fått vara del av

en metod för lärande som gett dem tilltro till den egna förmågan. Samarbetet med Companiet Ek förening har gett deltagarna möjligheter till ett brett utbud av aktiviteter som kunnat anpassas utifrån deras förmåga. Ett annat exempel på samverkan är Companiets affärsverksamhet som inneburit att deltagarna kunnat arbeta med arbetsuppgifter i affären och där ha kontakt med det omgivande samhället i en riktig arbetsplats med konkreta arbetsuppgifter där deltagarna också är del i en verksamhet som omgivande samhälle är i stort behov av.

Enligt slutrapportering har projektägare haft stora problem med medfinansiering. Detta har främst sitt ursprung i faktorer som legat bortom Stiftelsen Activas möjlighet att påverka. Regelverken för deltagarnas dagarsättningar förändrats under projekttiden och det har inneburit att nivån på medfinansiering med deltagaresättningar starkt begränsats, vilket har medfört att mycket tid har fått läggas på att hitta lösningar här.

Innovativ verksamhet

Exempel på innovativ verksamhet finns med under hela projekttiden på olika sätt. När det gäller en skattning av deltagarnas lärande har OCN-metoden använts. OCN-metoden användes främst under första halvan av projekttiden. Projektledaren som fanns från början av projektet var utbildad handledare i OCN. Kursmoduler utarbetades och en programpanel genomfördes.

När ny handledare anställdes avstannade det arbetet. Även om OCN-metoden ej använts under slutet av projektet uppvisas även innovativ verksamhet. I och med att den projektledare som började genomfördes förändringar tillsammans med deltagare för att utveckla verksamheten. Inom den second-hand butik som drivits under projekttiden gjordes förändringar för att skapa en bra verksamhet, vilket är exempel på innovativ verksamhet. Regelbundna möten mellan projektledare och deltagare har därmed skapat förutsättningar för innovation och förändringar både för deltagarna och för den pågående verksamheten i stort.

En arbetskonsultent har bistått handledarna i vardagsarbetet. Den second-hand butik som har funnits i projektet har utvecklats i nära samarbete med Companiet och de utbildningsinsatser som genomförts har skett i samarbete med Coompanion och Bredsjö Kulturkooperativ.

ABF har ansvarat för den mesta utbildningsverksamheten, den som skett dagligen. Coompanion och Bredsjö har gjort avgränsade utbildningsinslag i entreprenörskap och eget projektarbete.

Strategiskt påverkansarbete

Det strategiska påverkansarbetet har skett kontinuerligt under projekttiden i och med att projektresultaten har diskuterats och projektets samverkansparter har informerats fortlöpande.

Slutsats som återges i lägesrapport och som kan vara en del av strategiskt påverkansarbete är:

- att blanda målgrupper är möjligt och till gagn för deltagarnas utveckling och kan göras i annan verksamhet
- att använda folkbildningen som metod går att använda i annan verksamhet genom samarbete med ABF eller annat studieförbund
- att samarbeta med en ekonomisk förening går att omsätta i annan verksamhet genom att upphandla tjänster av den ekonomiska föreningen eller genom att skapa ett offentligt/privat partnerskap

Det strategiska påverkansarbetet har inte varit helt i fokus under hela projekttiden på grund av att förändringar skedde i samband med omorganisationer. Det ledde inom kommunen till att socialförvaltningen blev den verksamhet som projektet riktade sina insatser till. Därmed försvann arbetsmarknadsfrågor och vuxenutbildningen. Denna förändring av fokus anges ha begränsat i stället för att sprida projektresultaten i kommunens organisation. Implementeringen i den kommunala verksamheten försvårades och arbetet har tagit längre tid än vad som var planerat vid projektstart.

Enligt redovisning i lägesrapport och slutredovisning är strategiskt påverkansarbete inte ett av de horisontella målen. Spridningen avsågs gälla det lokala planet genom de samverkanspartner som ingått i projektpartnerskapet - dvs. Hällefors kommun. Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan skulle enligt projektansökan få möjlighet att samverka med de externa aktörer som också ingått i partnerskapet: ABF och Companiet. En annan part för att utveckla samverkan och strategiskt påverkansarbete har också projektägaren utgjort. Genom att varje part haft en plats i styrgruppen förväntades att projektresultaten fortlöpande skulle aktualiseras i respektive organisation. I de berörda offentliga parterna, kommunen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan har projektet vänt sig till chefsnivån. Under projekttiden har personbyten skett i samtliga organisationer, vilket försvårat kontinuiteten i projektet.

Arbetsförmedlingen har också genomgått omorganisation under projekttiden. Vid projektstarten fanns en lokal chef för Arbetsförmedlingen som deltog i projektets uppbyggnad och som deltog i styrgruppens arbete. Detta förändrades under projekttiden så att Arbetsförmedlingen fick en större geografisk indelning med en chef som fanns långt från verksamheten. Arbetsförmedlingens synsätt förändrades också under projekttiden från att ha gått in med ett stort engagemang till att i stort sett dra sig ur arbetet i projektets styrgrupp, vilket har skapat svårigheter.

En spridningskonferens genomfördes den 24 januari 2012 och denna besöktes av samtliga samverkanspartner. Ur ett strategiskt påverkansperspektiv var denna aktivitet viktig för framtida förändringar. Vid konferensen deltog deltagare som med egna ord berättade vad detta projekt betytt för dem. En oro fanns där över hur projektet skulle fortsätta. Extern utvärderare berättade också om vikten av detta projekt och vad resultatet har blivit av *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud*.

Stiftelsen Activa har varit projektägare för *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud* och styrgruppens arbete har skett under ledning av utvecklingschef vid Activa. Under projekttiden har det varit ett dilemma att få chefer till styrgruppens träffar i projektet. Det har visat sig vara viktigt att de som sitter i styrgruppen ska ha legitimitet och kunna fatta beslut vid styrgruppsmötet i frågor som rör projektet. Det uppfattas som om chefer med ansvar och befogenheter bör vara de som finns i styrgrupp. Viktiga frågor rörande medfinansiering har varit uppe på agendan vid styrgruppens möten. Eftersom det genomgående varit svårt att lösa

medfinansieringsfrågan på ett bra sätt kan sammansättningen ha försvårat denna process enligt projektledning, vilket har framkommit i lägesrapporter och i de kontinuerliga samtalen med olika aktörer i projektet.

Tillgänglighet

Under projektet har tillgängligheten för rörelsehindrade personer förstärkts. Lokalbyte har gjort att tillgängligheten ökat. I de lokaler som användes i början av projektet fanns ingen toalett som var anpassad för personer med rörelsehinder. I delrapport 1 från extern utvärderare beskrivs att denna problematik åtgärdades genom insatser av hyresvärden som byggde en toalett anpassad för rullstol och kommunen som byggde utvändigt ramp för att göra möjligt för personer med rörelsehinder att nyttja lokalerna. De lokaler man planerade att använda i Polstjärnans kompetenscentrum utnyttjades aldrig då de på grund av kommunens organisationsförändring fick andra användningsområden eftersom Polstjärnan kompetenscentrum lades ner. Dessa problem fanns inte i de nya lokalerna man flyttade till i februari 2011.

En fråga som lyfts är att utveckla aktiviteter för männen i projektet. Under arbetsåret har Companiet utvecklat verksamheten med second-hand butiken, vilken idag även säljer möbler och större föremål. Mindre snickeriarbeten utförs idag. Dessa arbetsuppgifter har enligt deltagarna tilltalat männen i projektet. Styrgruppen har bevakat denna fråga kontinuerligt under hela projektet.

Projektägarna har under hela projekttiden hållit frågan om tillgänglighet levande. De anger att deltagare i projektet i olika utsträckning haft funktionsnedsättningar av skiftande slag samt att de har haft bristande skolunderbyggnad. Det finns deltagare som också har haft läs- och skrivsvårigheter och därmed behövt stöd i uppgifter som varit av teoretiskt slag. För de deltagare som arbetat med Körkortsteori har behovet av en kompletterande teorikurs för att tillgodogöra sig teorin för att kunna få körkort gjort sig gällande. Datorprogram som varit anpassade för målgruppen har använts. Deltagare som haft särskilda problem har lyft fram dessa och man har gemensamt hjälpts åt för att möta deltagarnas individuella behov. Dessutom kommer slutrapporter från projektet och från extern utvärderare att distribueras till samverkansparterna, vilket gör resultatet tillgängligt för samverkansparterna.

Jämställdhet

Under våren 2010 har jämställdhetsutbildning genomförts för styrgruppen under ledning av processtöd – jämställdhet. Processtöd - jämställdhet gjorde att nya tankar tillfördes i jämställdhetsarbetet. Särskilt intressant var att analysera hur man fördelar samhällets resurser mellan kvinnor och män. Enligt redovisningarna i lägesrapporter och i den kontinuerliga uppföljningen tillsammans med projektägarna visar det sig att det i projektet har funnits deltagare med skilda erfarenheter och skild syn på jämställdhet. Deltagarna har diskuterat detta under projekttiden, vilket har upplevts intressant av deltagarna. Deltagarna har sitt ursprung i den mellansvenska bruksmiljön och avlägsna länder som t ex Azerbajdzjan och Somalia. Livliga diskussioner har skapats om män och kvinnors roller i samhälle och familj.

Handledarna har varit noga med att föra in jämställdhetsperspektivet i de genomförda aktiviteterna.

I samtal med projektägare och projektledare har det visat sig det under den första tiden i projektet fanns svårigheter att få män som deltagare. Störst obalans fanns under juni 2009 då 81 % av deltagarna var kvinnor, vilket redovisas i statistikuppgifter i projektet. För att överbrygga detta skedde diskussioner med projektledningen och med handledare och företrädare för Companiet. Resultatet av analysen blev att det utbud av aktiviteter som erbjöds hade en traditionellt kvinnlig inriktning, därmed den höga andelen kvinnor.

Enligt projektledningen var förutsättningarna för att förändra utbudet av aktiviteter små i de befintliga lokalerna. Nya lokaler som gav möjlighet till s.k. tyngre och mera handfasta arbetsuppgifter. I de nya lokalerna fanns möjlighet att ta emot möbler för andrahandsförsäljning, reparation och uppsnygning. Även transporter av möbler kunde utföras. Fördelningen mellan män och kvinnor nådde sitt bästa resultat i april 2011 då fördelningen var 54 % kvinnor och 46 % män.

Den dagliga arbetstiden på individplanet är likartad mellan kvinnor och män - lika stor andel som arbetar heltid respektive deltid. En ambition fanns att ta fram ett material för att belysa hur detta såg ut i projektet. Dock visade det sig att det fanns svårigheter att få en gemensam mät punkt för att få underlag från de myndigheter som deltagit i projektet. Arbetsinsatsen stod inte i proportion till förväntat resultat enligt projektresultat från Stiftelsen Activa.

Deltagare, genomförda aktiviteter och kompetensutveckling

Från projektets start har deltagarantalet ökat successivt. Deltagarantalet har ökat sedan start och enligt statistik har deltagarantalet vid projektslut överstigit planerat antal deltagare. I redovisning under rubrikerna mål 1 – 7 framgår detta.

Från delrapport 1 och 2 anges att det finns exempel på att deltagare gått vidare och t.ex. under maj 2009 har fyra deltagare slutat i projektet för att de har fått praktikplatser på Bruksträdgården och plats i kommunen. En deltagare har flyttat och påbörjat SFI på nya bostadsorten. En deltagare har sökt utbildning på folkhögskola (Smyckedesignutbildning). Projektägare konstaterar att deltagare skrivs ut ur projektet i alltför tidiga faser i deltagarens rehabilitering.

Under projekttiden har ett stort antal aktiviteter genomförts (tabell 1 och tabell 2), vilket även finns beskrivet i delrapport 1 och 2 från extern utvärderare. Deltagarna har mött lokal projektledare kontinuerligt varje vecka för att ta tillvara deltagarnas intressen och behov. Utbildningsinslagen har varit varierande utifrån deltagarnas önskemål, motivation och förmåga. Man har i utbildningsinslagen använt folkbildningens metodik och utbildningsinslagen har genomförts av samverkansparten ABF. Det har visat sig viktigt för att möta deltagarnas individuella kompetensutvecklingsbehov. Kursmoduler har utvecklats under hela projekttiden. En inspirationsdag om OCN-metoden har genomförts. En startdag hölls att bl.a. informera nya handledare om OCN som metod och kvalitetssäkringsinstrument. Genomförda aktiviteter och kompetensutveckling (tabell 1 och tabell 2) har bl.a. varit:

OCN-kurser och information till deltagare	Språkutveckling (svenska)	Datorkurser
Fördjupningsarbeten (Kvinnans frigörelse, ADHD, Försäkringskassans regler vid arbetslöshet)	Entreprenörskap - utbildning	Personligt brev
Legoarbete	Butiken	Handarbete - Sömnad
Hållbar utveckling - miljöprojekt	Administrativt arbete i kontor	Diskussioner (svenska, socialt och kultur)
Odling	Körkortsteori för lässvaga deltagare	Hushållsnära tjänster
Personlig utveckling (Bredsjö kulturkooperativ)	Café - pensionärer, PRO resor (Krokbörn, 180 personer)	Cykelbingo
Medverkan i Näringslivsmässa	Studiebesök från kommunledning	Praktisk svenska
Träarbeten och målning	Smyckedesign	Studiebesök på Formens hus
Studiecirklar	Personlig utveckling - Bredsjö kulturkooperativ	Cykel- och trafikvett
Jämställdhet - cirkel	Kvinnocirkel	Förberedande familjeverkstad
Svensk kultur och föräldraskap	Besök - konstutställning i bibliotekets	Danskurs - varannan fredag
Avslappning	Studiebesök- Grythyttan	Rättskunskap
Arbetsmarknadskunskap	Dialogkonferens (maj 2010)	...

Tabell 1. Tabellen visar ett urval av genomförda aktiviteter under projektet *Stjärnan* (från Delutvärdering 1).

Svenska som andraspråk	Data - Power Point	Praktisk svenska
Akrylmålning	Digital bildhantering	Studiebesök - Hundcampus i Hällefors

Datakurs för invandrare	Pizzabakning	Studiebesök i nya lokaler
Medverkan att utveckla Companiets verksamhet	Planering av "Eko från andra sidan" – Öppet hus dag	Sömnad och hantverk
Enklare snickeriarbeten	Arbete med de nya lokalerna	Kurs i stickning
Teckning/målning	Gemensam bakning	Extern föreläsning om heder, våld och jämställdhet
Friluftaktivitet – Knuthöjdsmossen och svampskogen	Deltagarträff med diskussion och verksamhetsplanering om övergång från projekt till fast verksamhet	Data /Word – grund, Power Point
Data – I combination med svenska som andraspråk	Kontinuerliga träffar med deltagarna för att planera verksamheten	Reklamslag TV 4, DVD ligger på Activas websida
Grundläggande data	Bildbehandling	Kassahantering och kundbemötande
Matematik	Samhällskunskap	Familjeverkstad
Körkortsteori	Learning by doing-träna svenska	Lagerregistrering
Svenska i praktiken, besök i andra butiker m.m.

Tabell 2. Tabellen visar ett urval av genomförda aktiviteter under projektet *Stjärnan* (delutvärdering 2 – aktiviteter fr.o.m. juni 2010 och fram till och med projektslut).

Projektägarna anser att arbetet med deltagarna har gått bra. Detta kan främst tillskrivas den lokala projektledaren, som lett det dagliga arbetet med deltagarna och den handledare som också funnits i verksamheten. De båda lokala projektledarnas energi, idériedom och tålamod har betytt mycket för deltagarna och för hela projektets utveckling. I lägesrapporter visar det sig att verksamheten för deltagarna har varit inriktad på praktiska arbetsuppgifter varvat med utbildningsinslag. De praktiska arbetsuppgifterna har tillhandahållits av Companiet. En faktor som vart viktig är att deltagare med utländsk bakgrund har genom de praktiska arbetsuppgifterna tillsammans, vilket skapat möjlighet att träna svenska som kommunikation. Detta har visat sig varit nödvändig för att få arbetet att fungera enligt projektledning.

Delmål 1 – 7

Sju olika mål är angivna i projektansökan.

Delmål 1

Delmål 1 i ansökan anger att projektet skulle skapa en samarbetsmodell och stödstruktur för att män och kvinnor i utanförskap blir en del av arbetskraften och får höjd livskvalitet. Samhällets kostnader och försörjningsstöd samt sjukersättning minskar.

Resultatet visar att den dialogkonferens med styrgrupp som genomfördes i slutet av projektet skapade en plattform för ett arbete med modellen *En väg in – tusen vägar ut*. Eftersom bl.a. omorganisation av den kommunala verksamheten gjorde att projektet fick arbeta med att hitta nya vägar dröjde det med skapa en samarbetsmodell. Styrgruppen var överens om att arbetet med modellen behöver fortgå och utvecklade samverkansmetoder behöver byggas upp. Det har tagit mycket tid för projektet att på ett naturligt sätt skapa samverkan med Hällefors kommun. Detta har även framkommit i lägesrapporter under projektiden. Modellen *En väg in – tusen vägar ut* arbetades fram i slutet av projektet.

Målet är uppnått.

Delmål 2

Delmål 2 i projektansökan anger att genom kompetenshöjning och individuellt riktade insatser ska projektets aktiviteter öka deltagarnas självförtroende och göra deltagarna mer beredda att komma in på arbetsmarknaden (empowerment).

Enligt den redovisning från projektledare och projektägare är resultatet av det valda arbetssättet med utbildningsinslag, som möter deltagarens behov visat sig vara framgångsrikt då deltagaren upplevt utbildningssituationen som positiv och har stärkts att gå vidare. Den egna motivationen har ökat. Detta har visat sig i att en förhållandevis stor andel (38 %) av deltagarna gått vidare till t.ex. folkhögskoleutbildning.

Målet är uppnått.

Delmål 3

I ansökan anger delmål 3 att OCN-metoden ska användas i de kompetenshöjande inslagen för att deltagarna ska få erkännande för det lärande som tillägnats, vilket också enligt ansökan ska öka anställningsbarheten.

Enligt beskrivning från projektägarna i lägesrapporter till ESF visar det sig att OCN-metoden har använts som ett sätt att synliggöra och kvalitetssäkra lärande i icke formella

lärandesituationer. Tidigt i projektet, svarade Hällefors kommun som arbetsgivare till den lokala projektledaren att hon fick delta i OCN-utbildning för att kunna fungera som handledare för deltagare för att säkra deras lärande under projekttiden.

Kursmoduler har utvecklades för projektets behov och en programpanel genomfördes för att godkänna kursmodulerna. Exempel på kursmoduler som utvecklats i projektet Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud är:

- Skriva meritförteckning och personligt brev
- Söka praktikplats
- Förväntningar på arbetsplatsen
- Rättigheter och skyldigheter på arbetsplatsen
- Affärskompetens,
- Eget fördjupningsarbete
- Jämställdhet

Projektledaren som utbildats till handledare för OCN-metoden avbröt sin anställning för föräldraledighet i juni 2010. Detta påverkade enligt projektägarna möjligheterna att fullfölja OCN-säkringen av lärandet. Detta anges vara en missräkning i genomförandet av den tänkta projektplanen. Utbildningsinslag genomfördes dock, men OCN-säkringen gick inte att genomföra under hela projekttiden.

Målet är delvis uppnått.

Delmål 4

Delmål 4 anger att antalet deltagarplatser beräknas till 16. Under treåriga projekttiden är målet att 75 % ingår i arbetskraften med ett arbetsmarknadsdeltagande som är relevant till individens förmåga.

Enligt statistik från projektägarna Activa har antalet unika deltagare har under projekttiden varit 113 (SCB statistik).

Lägsta antal deltagare per månad har varit 9 deltagare i februari 2009 och juli 2010. Högsta antal deltagare per månad har varit 32 i juli 2011 och november 2011.

Genomsnittligt antal deltagare under projekttiden har varit 22,4 per månad. Antalet deltagartimmar var lägst under februari 2009, då 9 deltagare tillsammans gjorde 381 timmar vilket utgjorde en genomsnittlig deltagartid på 42,3 timmar under månaden.

Högsta antalet deltagartimmar uppnåddes av 28 deltagare i mars 2010 med 2768 timmar och en genomsnittlig deltagartid på 98,9 timmar. Högsta genomsnittliga tid per deltagare per månad nåddes i oktober 2010 då 15 deltagare gjorde 1811 timmar, vilket var ett genomsnitt på 120,7 timmar per deltagare.

Enligt ansökan till projektet var det kvantitativa målet också att 75 % av deltagarna skulle ingå i arbetskraften med ett arbetsmarknadsdeltagande relevant i förhållande till individens förmåga.

Vid projekttidens slut har:

- 43 personer avslutats till studier,
- 12 personer avslutats till anställning,
- 3 personer till praktik,
- 17 personer avslutas till Arbetsförmedlingen för fortsatt arbetssökande,
- 7 personer till fortsatt sjukskrivning,
- 3 personer till föräldraledighet,
- 6 personer har avslutats till annat (okänd sysselsättning)
- 22 personer är fortfarande i aktivitet vid projektet slut. Dessa avslutas med beteckningen projektet fullföljt.

Enligt projektstatistiken från Activa kan de som avslutats till studier, anställning och praktik anses delta i arbetsmarknaden, vilket är 58 personer (51 %) av deltagarantalet.

I ansökan angavs 75 % av 40 deltagare som mål, vilket medför att det högre totala deltagarantalet gör att ett större antal personer än planerat nått målet. De som avslutats till studier har påbörjat utbildning på Folkhögskola, vilket på sikt ger grund till fortsatt utbildning.

Målet är uppnått på ett utmärkt sätt.

Delmål 5

Delmål 5 från ansökan anger att för deltagare som inte når en anställning är ett alternativ till den reguljära arbetsmarknaden verksamheter som erbjuds inom den sociala ekonomins företagande.

Resultatet visar att under projekttiden har två personer anställts av Companiet - ekonomisk förening, som även ingår som samverkanspart i projektet. Dessutom har den second-hand butik som funnits i Hällefors skapat positiva möjligheter för deltagare att under projektet ha hittat ett alternativ till den reguljära arbetsmarknaden inom den sociala ekonomin.

Målet är uppnått.

Delmål 6

I delmål 6 anges att genom kompetensutveckling skapa möjligheter att pröva affärsidéer och produkter ge Companiet möjlighet att bli en långsiktig och hållbar arbetsplats för män och kvinnor som inte når den reguljära arbetsmarknaden.

Resultatet visar att det under hela projekttiden har ingått olika kompetensutvecklingsinsatser och här har utvecklingen av entreprenörskap varit en del. Projektägarna anger att entreprenörskapet i projektet setts i två perspektiv.

Dessa har varit:

- Entreprenörskapet, som företag och företagare utvecklar för sin verksamhet
- Utvecklandet av det personliga entreprenörskapet för att utveckla sig som individ och kunna sälja sina tjänster och sin förmåga på arbetsmarknaden varit viktigt inslag i projektet

Det visar sig att utveckling av produkter och tjänster under projekttiden har varit föremål för ständig förändring och analys. Deltagarna har haft möjlighet att pröva idéer, främst genom utveckling av hantverksprodukter. Den second-handförsäljning som finns i Companiet har utvecklats från en mindre försäljning av kläder, böcker och husgeråd till att i ökande omfattning också ta emot och sälja möbler. I den utvecklade tjänsten ingår förutom försäljning, transporter, rengöring och re-design. En slutsats från projektägare och projektledare är dock att för långsiktig ekonomisk hållbarhet för ett företag som Companiet måste man också tillhandahålla rehabiliterings- och sysselsättningstjänster till t ex kommunen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan. Dessa tjänster som man också är beredda att betala för.

Det anges i redovisningen att för utvecklingen av det personliga entreprenörskapet har deltagarna arbetat med egna projekt som man utvecklat under projekttiden. Projektägarna anser att det kan ha inneburit att deltagare varit ledare för aktiviteter och utbildningsinslag. Exempel på aktiviteter och lärandeinslag har varit avslappningsövningar, praktisk svenska och matlagning.

En gemensam aktivitet för utvecklingen av entreprenörskapet har varit planering och genomförande av temadagen *Eko från andra sidan*.Handledning utfördes av extern handledare och deltagarna fick utveckla ett koncept för en miljödag som vände sig till allmänheten. Deltagarna genomförde hela planeringen med medverkande, program, marknadsföring och aktiviteter.

Målet är uppnått.

Delmål 7

Enligt delmål 7 i ansökan anges att genom att deltagare når arbetsmarknaden i o m projektet och erhåller lön minskar Socialförvaltningens kostnader för försörjningsstöd.

Resultatet över antalet deltagare i projektet som ligger över planerat antal bör detta leda till att kostnaderna minskar på grund av projektet samt att det även finns förutsättningar att kostnaderna ska minska över tid. Projektet har skapat motivation för deltagare att gå vidare, vilket möjliggör att hållbarheten ökar för minskade kostnader för samhället. Enligt projektstatistiken från Activa kan de som gått vidare till studier, anställning och praktik anses delta i arbetsmarknaden, vilket är 58 personer (51 %) av deltagarantalet. Deltagare har bl.a. gått till studier (43 av 113 deltagare) och gått till anställning (12 av 113 deltagare).

Målet är uppnått.

Analys

Positiv utveckling har skett sedan start när det gäller deltagarna och deras medverkan i projektet. Fortgående riktade kompetensutvecklingsinsatser har genomförts utifrån deltagarnas behov och intressen. Aktiviteter har genomförts för att stärka självförtroende bl.a. genom att deltagarna har lett de andra deltagarna i olika aktiviteter, vilket visar att ett lärande har skett under projektiden. Olika typer av lärande miljöer har skapats under arbetet med deltagarna samt även när det gäller lärande inom organisationers och myndigheters verksamheter.

En viktig del är det arbete som Bredsjö kulturkooperativ har genomfört tillsammans med deltagarna under föregående år. Deltagarna har vågat testa sina idéer. En deltagare sa i Delutvärdering 1 att projektet är ”Bästa tiden i mitt vuxna liv”. Aktiviteterna har hela tiden varit knutna till deltagarnas intressen och förutsättningar. På grund av att det funnits medfinansieringsproblematik har lokala projektledarna fått ansvara för flera insatser, vilket också har upplevts positivt av deltagarna. Det hade varit bra att kunna koppla in Bredsjö kulturkooperativ i slutfasen i projektet. Arbetet med Bredsjö kulturkooperativ har upplevts som utvecklande och positivt. Det förhållningssätt som de har till deltagarnas utveckling kan bl.a. ha bidragit till att projektet har deltagare som enligt statistik gått vidare till arbete och studier.

Arbetet, som den lokala projektledaren har genomfört tillsammans med deltagarna har visat sig vara viktigt för att skapa och utveckla en trygg grupp. Den trygga gruppen kan göra att deltagarna har vågat ta sig vidare i sin egen personliga utveckling. Den lokala projektledningen har gjort ett bra arbete med att utveckla verksamhet, individ och grupp ytterligare. Detta ökar säkerligen förutsättningar till att nya nätverk bildas och att deltagarna själva blir del av andra nätverk. Mötet med andra kan skapa en känsla av sammanhang (KASAM) och detta är viktigt för att utveckling ska ske. När det gäller de deltagare som har annat modersmål än svenska kan gruppgemenskap, kompetensutveckling och mötet med det omgivande samhället skapa förutsättningar för att lära sig svenska. Det positiva torde vara att svenska i det här projektet lärs in i ett autentiskt sammanhang som är kopplat till vardagsliv och den verklighet som individerna lever i.

Styrgruppens arbete har under projektet visat sig vara en viktig faktor för att *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud* ska bli framgångsrikt. Denna grupp har ansvaret tillsammans med projektägare att hålla ihop projektet och driva det vidare mot målet. Analyserna som gruppen har gjort har varit viktiga. Dock hade detta arbete kunnat göras ännu mer medvetet, men på grund av att det skett förändringar i t.ex. bemanning och organisationsförändringar under projektiden har det lett till svårigheter. Därför har mycket tid har lagts i *Stjärnan* för att bygga upp kommunikation och förståelse och samverkansformer med de alla medverkande aktörer inom projektet. En svårighet har varit att beslutsfattare inom verksamheterna har slutat sina anställningar och nya personer har tagit över medverkan i projektet.

Samma bemanning i styrgruppen skapar förutsättningar för att lyckas bättre för att fokus då kunnat ligga mer på projektmålen i stället för att diskussioner har hamnat kring andra frågor t.ex. medfinansieringsfrågan som fått uppta alltför stor tid. Chefer med beslutanderätt i den egna organisationen bör vara med för att beslut ska kunna fattas i snabb takt. Trots problematiken med medfinansiering har arbetet utvecklats på ett bra sätt och kontakter har byggts upp och nätverk har skapats, som är viktiga för det fortsatta arbetet efter projektslut.

Som det har visat sig har bytet av chefer gjort att samverkan försvårats och med den följer också problematik med medfinansiering som inte uppgår till uppsatta mål i och med ansökan. I slutet av projektet ändrades dock medfinansieringsgraden. Positivt har varit att Stiftelsen Activa hela tiden har informerat ESFs handläggare kring problematiken med medfinansiering. Trots detta uppfattar deltagarna att projektet skapat mervärde för dem och de känner också oro för vad som ska ske när projektet avslutas. SAMS projektet som fortfarande pågår skulle kunna vara länken för deltagarna i Hällefors att fortsatt kunna finnas med inom ett projekt med liknande mål och syfte.

Samverkan har diskuterats under hela projektiden. En positiv bild med möjligheter för att underlätta samverkan visade sig vid Spridningskonferensen, vilket skapar möjligheter till fortsatt arbete kring målgruppen. Samarbetsmodellen, *En väg in – tusen vägar ut*, som processades i slutet av projektiden bars upp av de erfarenheter som gjorts i projektet. Samarbetsmodellen ska göra att de som deltar i projektet känner att alla, oberoende av instans har samma mål – nämligen att öka anställningsbarheten för individen. Kommunen är en viktig aktör för deltagare och individer som står långt ifrån arbetsmarknaden.

En samlad verksamhet, *En väg in – tusen vägar ut*, bör skapas, där olika representanter från myndigheter och verksamheter som är del i arbetet bör ingå. Det kan vara så att det finns en särskilt plats (lokal) dit individer kan gå för att lotsa sig fram och få bäst stöd för sin fortsatta utveckling. Kommunen som aktör blir viktig för det fortsatta arbetet. Kommunmedborgarna och deras liv i samhället för att skapa en bra kommun där människor trivs är viktigt för det fortsatta arbetet. Konceptet *En väg in – tusen vägar ut* som fysiskt finns på ett ställe borde vara en bra inkörsport för detta. Betydelsen av att ha med arbetsförmedling och försäkringskassa är också viktigt. Andra betydelsefulla aktörer från omgivande samhälle och kommun kan också finnas representerade här.

Det finns exempel inom kommun och myndigheter som har ifrågasatt projektet, trots avsiktsförklaring har funnits för medverkan i projektet. Avsiktsförklaringen fanns redan innan start av projektet. Den samverkan som skulle öka har därför stannat upp för att för mycket kraft har lagts på att lösa frågan med medfinansiering. Trots detta visar projektet hög måluppfyllelse. Dock kan hållbarheten efter projektslut försvåras p.g.a. att bra vägar behöver skapas och utvecklas. Samarbetsmodellen som nu finns är ett verktyg och en bra plattform för det fortsatta arbetet.

Deltagarna har medverkat i många aktiviteter under projektets gång (tabell 1 och tabell 2). De aktiviteter som deltagarna har medverkat i har upplevts som väldigt positiva. En faktor som möjligen gör att upplevelsen är positiv är säkerligen de regelbundna möten som skett med lokal projektledare varannan vecka. I och med detta har tryggheten för deltagarna stärkts och därmed har även arbetet upplevts som meningsfullt.

Det visar sig i det kvantitativa resultatet att dessa mål är uppfyllda på ett mycket bra sätt. Antalet deltagare som funnits i projektet är hög, mycket över det planerade antal som angavs i ansökan. Enligt Delutvärdering 1 finns det exempel på deltagare som lämnat projektet för att de fått praktikplatser i olika verksamheter. Någon har också sökt folkhögskoleutbildning, vilket tyder på att projektet bidragit till att deltagarna vågat prova något som de tidigare inte kunde tänka sig. Deltagarna har fått prova olika idéer och har varit kreativa och genomfört även större arrangemang och lyckats bra med dessa (t ex *Eko från andra sidan*). De genomförda aktiviteterna har varit viktiga delar för deltagarnas självförtroende och självkänsla. Companiet med Butiken är fortsatt viktiga även efter projektavslut. Här kan

deltagarna som funnits i detta projekt bidra med den kompetens som de bär på och använda den till meningsfulla arbetsuppgifter för orten.

Arbetsätt hos bl.a. Arbetsförmedlingens och Försäkringskassans när det gäller respektive myndighets regelverk och arbetsformer har i vissa lägen försvårat ett gott inflöde av deltagare enligt de uppsatta målen i projektansökan. Projektägare, styrgrupp och lokal projektledning har diskuterat denna fråga ända sedan start av projektet för att öka deltagandet i kursmodulerna.

Deltagarna har haft individuella planer för tiden i projektet, vilket torde underlätta processen med att närma sig arbetsmarknaden på olika sätt. Medvetenheten hos deltagarna har stärkts och detta kan hjälpa deltagarna att se sig själva och våga tro på den kapacitet de har. Empowerment ur individens perspektiv har åstadkommit i detta projekt, eftersom deltagarna fått hjälp att formulera vilka utvecklingsområden de har för att komma närmare arbetsmarknaden. Detta arbete har genomförts på ett bra sätt i projektet *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud*.

Marknadsföringen har förstärkts och ett exempel är ett reklamslag i TV 4. Öppet hus har genomförts – *Eko från andra sidan* - där projektet visas upp på olika sätt. Tidningsartiklar som visat upp projektet har varit bra för att även det omgivande samhället har fått kännedom om det viktiga arbete som genomförts i projektet *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud*. Genomslag och hållbarheten efter projektslut är viktiga frågor för kommun och myndigheter att diskutera vidare utifrån de erfarenheter och de lärdomar som detta projekt har genererat.

Hällefors kommun med dess invånare har fått ta del av arbetet och fått ökad kännedom om projektets intentioner, som fortsatt är viktiga för en bygd som är inne i ett utvecklingskede där stora förändringar sker och kommer att ske. För de deltagare som är med i *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud* har projektet gjort skillnad och varit en viktig del i deras egen utvecklingsprocess på väg mot arbete och ökat anställningsbarhet.

Enligt deltagarna har projektet ett stort antal styrkor, vilket visade sig vid dialogkonferensen som genomfördes i maj 2010, samt även vid den spridningskonferens som hölls i januari 2012. Deltagargruppen har utvecklat en ”familjekänsla” där det finns stora möjligheter att utveckla idéer inom projektets ram. Deltagarna säger att de har utvecklat sin självkänsla och ökat sitt självförtroende under projektet. Klimatet i gruppen är bra och positivt. Fortfarande uttrycker deltagarna den lokala projektledaren som ett stort stöd för deras utveckling. Projektet har utvecklats från början på ett positivt sätt. Styrgruppens roll har förtydligats under första delen av projektet, vilket torde utgöra en viktig faktor för den höga måluppfyllelsen i *Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud*.

Diskussioner har skett kontinuerligt tillsammans med lokal handledare för att hitta nya områden för kompetensutveckling som skapar förutsättningar för att deltagarnas anställningsbarhet ökar. Utflykter och studiebesök för att stärka kompetens anges vara viktiga för deltagarnas utveckling i projektet.

Sammanfattningsvis

Sammanfattningsvis kan sägas att projektet visar hög måluppfyllelse enligt de angivna målen i projektansökan. Den övergripande målsättningen i projektet var att utveckla nya samarbetsformer och stödstrukturer. Detta mål har uppfyllts. I projektet har deltagarnas

möjligheter att få arbete ökat samtidigt som förutsättningar för egen försörjning har förstärkts. Den kvantitativa resultatredovisningen visar detta. Arbetskraftsutbudet har ökat och det inre och yttre entreprenörskapet har förstärkts.

De aktörer som har funnits med sedan start har likartade mål – deltagarnas egen utveckling efter de förutsättningar som individen har som ska leda till en stärkt självkänsla och självförtroende, som gör att deltagarna har lättare att ta sig ut på arbetsmarknaden eller kan erbjudas alternativ inom den sociala ekonomin. Samverkan mellan aktörerna i projektet har stärkts och en samarbetsmodell *En väg in - tusen vägar ut* har skapats. Denna modell är en av nycklarna till ett fortsatt framgångsrikt arbete med målgrupperna som angivits i detta projekt.

Projektet Stjärnan – ökat arbetskraftsutbud har uppvisat hög måluppfyllelse trots att det funnits hinder att överbrygga under projekttiden. Framförallt visar deltagarnas engagemang, delaktighet och positiva upplevelse av projektet att det gjort skillnad för dem. Även de sju delmålen visar att projektet varit bra ur ett deltagarperspektiv samt även för det fortsatta strategiska arbetet på övergripande nivå, där samarbetsmodellen är en av nycklarna för att lyckas möta behovet från deltagarna att finna *En väg in – tusen vägar ut*.